TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 333 | Tarih 2-8 Kasım

Bir insan hakları savunuculuğu kuruluşu olarak, Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlallerini yakından takip ediyoruz. Bu çalışma kapsamında, her hafta bir önceki hafta yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyen bir bülten yayımlıyoruz. Ayrıca bu vakalara ilişkin güncel istatistikleri ve kategorilere ayrılmış kaynakları düzenli olarak paylaşıyoruz. Turkey Rights Monitor raporu 333 haftadır kesintisiz yayımlanmakta ve insan hakları alanında çalışan kurumlar, kuruluşlar ve ilgili paydaşlarla paylaşılmaktadır. Güncel bilgi ve istatistiklere web sitemiz üzerinden ulaşabilirsiniz: https://turkeyrightsmonitor.com/

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar, Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla en az 93 kişi hakkında gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu, Ekim 2020 tarihli görüşünde, hareketle bağlantılı olduğu öne sürülen kişilerin yaygın veya sistematik biçimde hapsedilmesinin insanlığa karşı suç teşkil edebileceğini belirtti. Solidarity with OTHERS, Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminden bu yana Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddia edilen kişilere yönelik toplu gözaltıları ayrıntılı bir veri tabanında izliyor.

2 Kasım: Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla 32 ilde 72 kişi gözaltına alındı; bunlardan 41'i tutuklandı. İçişleri Bakanlığınca mahpus ailelerine yapılan insani yardımlar suç delili olarak gösterildi.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Ağustos 2019'da kaybolduğu bildirilen Yusuf Bilge Tunç hakkında hâlâ haber alınamadı. 2016–2018 olağanüstü hâl döneminde kamu görevinden ihraç edilen Tunç'un kaybolması, 2016'dan bu yana hükümeti eleştiren kişilere yönelik şüpheli zorla kaybetme vakaları arasında yer alıyor.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

3 Kasım: BM iklim zirvesinden kısa süre önce Antalya'da düzenlenen sabah baskınlarında sendika yöneticileri İlhan Karakurt ve Mehmet Şerif Özdemir ile avukat Kazım Yiğit gözaltına alındı.

4 Kasım: Kocaeli'de Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in istifasını talep eden bildirileri dağıtan iki öğrenci gözaltına alındı; öğrenciler işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

6 Kasım: İstanbul Taksim Meydanı'nda YÖK'ü ve MESEM mesleki eğitim sistemini protesto eden altı genç gözaltına alındı; ifadelerinin ardından serbest bırakıldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

2 Kasım: Türkiye'de 15 yaşından küçüklerin sosyal medyaya erişimini yasaklayan ve resmî yaş doğrulaması gerektiren yeni kurallar yürürlüğe girdi; uygulamanın mahremiyet açısından riskler taşıdığı dijital hak savunucularınca belirtildi.

2 Kasım: Sokakta siyasi kitaplar satan gazeteci Yusuf Çelik'in, bu faaliyetin silahlı örgüte yardım oluşturduğu iddiasıyla cezalandırılması talep edildi.

3 Kasım: Yatırım fonu skandalıyla ilgili haberleri nedeniyle dezenformasyon yasası kapsamında soruşturulan gazeteci Yiğit Uzun hakkında ev hapsi kararı verildi.

4 Kasım: Yatırım fonu skandalına ilişkin haberleri nedeniyle Murat Ağırel ve İsmail Saymaz'ın da aralarında bulunduğu dört gazeteci hakkında 19 yıla kadar hapis cezası talep edildi.

4 Kasım: İsrail'le ticaretin durdurulmasını isteyen mektuplarında yanıltıcı bilgi yaydığı iddiasıyla öğretmen Yasemin Sürücü'ye bir yıl ertelenmiş hapis cezası verildi; karara itiraz edileceği avukatı tarafından açıklandı.

7 Kasım: Şahinbey Belediye Meclisi üyesi Ali Yıldırım, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret suçlamasıyla tutuklandı; adil yargılanma hakkına ilişkin endişeler partisi tarafından dile getirildi.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

3 Kasım: Mardin Belediyesindeki kayyım yönetiminin süresi İçişleri Bakanlığı tarafından iki ay daha uzatıldı; seçilmiş belediye başkanı Ahmet Türk'ün görevine dönmesi engellendi.

4 Kasım: Avrupa Komisyonunun 2026 genişleme raporunda, muhalefete yönelik davalar, medyaya getirilen kısıtlamalar ve yargı üzerindeki siyasi etkinin Türkiye'yi AB üyelik kriterlerinden uzaklaştırdığı belirtildi; değerlendirmeye Ankara tarafından itiraz edildi.

6 Kasım: Görevden uzaklaştırılan Gaziosmanpaşa Belediye Başkanı Hakan Bahçetepe, rüşvet suçlamasıyla altı yıl üç ay hapse mahkûm edildi ve ev hapsiyle tahliyesine karar verildi; suçlamalar Bahçetepe tarafından reddedildi.

6 Kasım: Alt mahkemenin önceki AİHM kararına rağmen mahkûmiyetleri yeniden incelemeyi reddetmesinin ardından gazeteciler Ali Buluş, Bayram Parlak ve Mehmet Karaaslan'ın yeniden yargılanmasına karar verildi.

KÜRT AZINLIK

2 Kasım: Diyarbakır'ın Sur ilçesinden yerinden edilenlerin, 2015–2016'daki yıkımlardan on yıl sonra hâlâ evlerine dönemedikleri ve yeniden inşa için net bir takvim bulunmadığı bildirildi.

6 Kasım: On yıldır tutuklu bulunan Selahattin Demirtaş'ın, bağlayıcı AİHM kararları uyarınca serbest bırakılması talep edildi; çağrı avukatlar ve barolar tarafından yapıldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

3 Kasım: Tahliye sürelerini dolduran kişilerin idari kararlarla cezaevinde tutulduğu iddiasıyla mahpus yakınları ve hak savunucuları tarafından Mersin Adliyesi önünde protesto düzenlendi.

6 Kasım: Adalet Bakanlığı verileriyle, 2 Kasım itibarıyla cezaevindeki 5.121 çocuktan 3.809'unun tutuklu olduğu ve bu sayının üç ayda yüzde 17,7 arttığı ortaya kondu.

8 Kasım: Hasta mahpus Tuncer Sağlam'ın, hastaneye kaldırıldıktan sonra 7 Kasım'da hayatını kaybettiği bildirildi; sağlık hizmetlerine erişimde ve sevk süreçlerinde ihmal bulunduğu yakınları tarafından ileri sürüldü.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

4 Kasım: Eski hâkim Süleyman Kul ve savcı İlhan Akıllı'nın uzun süre tecritte tutulmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesine aykırı aşağılayıcı muamele oluşturduğuna AİHM tarafından hükmedildi; 3 Kasım tarihli karar henüz kesinleşmedi.

KADIN HAKLARI

6 Kasım: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun ekim ayı verilerine göre 20 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü ve 39 kadının şüpheli şekilde yaşamını yitirdiği açıklandı.

TOPLUMSAL CİNSİYET HAKLARI

6 Kasım: İzmir'de 3 Kasım'da düzenlenen ev baskınlarının ardından altı trans kadın ile bir kişi daha tutuklandı; beş kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.